

6 év, 10 szerep, 3 munkakör

[1]

- - *Kezdjük az elején! Hogy kerültél közel a színház világához?*

Általános iskolában színjátszó szakköre jártam, és abban az időben a magyartanárom, Márta néni személye nagyon meghatározó volt számomra, tulajdonképpen miatta szerettem meg a színházat. Aztán a gimnáziumban nem volt lehetőségem folytatni az aktív színjátszást, viszont bérletesek voltunk a zalaegerszegi Hevesi Sándor Színházban, így nagyon sokféle előadást láthattam a négy év alatt. Vers-és prózamondó versenyeken is sokszor indultam ebben az időszakban. Aztán amikor Pécsre jelentkeztem, elkezdtem böngészni a neten, és rátaláltam a JESZ honlapjára. Láttam, hogy itt van lehetőség a PTE-n is a színjátszásra. Az első két előadás, amit láttam, a *Hamlet* és a *Retúrjegyet!* volt. Főleg a vizuális hatások fogtak meg, nagyon izgalmas volt a színpadi elrendezés, és a megvalósítás. Bennem közben az a gondolat motoszkált, milyen jó lenne ehhez a csapathoz tartozni! Aztán egy nap, az utolsó órák után, este fél 8-kor megláttam a folyosón egy plakátot. Tagfelvétel a JESZ-ben, este 8-kor! Egy verset kell előadni. Nem volt sok időm gondolkodni, felültem egy 2-es buszra, odamentem. Sokan álltak a folyosón, senkit nem ismertem. Fel kellett írni magunkat egy papírra, ami alapján kialakult a sorrend. Nyilván pont előtte mentem el a mosdóba, így én lettem az utolsó, aki megmutathatta magát. A meghallgatás után nemsokára jött egy e-mail, melyben értesítettek, hogy szívesen látnak, és rögtön egy szöveget is kaptunk. A következő körre abból kellett készülni. János ugyanis már készült egy darab rendezésére, és ahhoz keresett szereplőket. 2015 őszén elkezdődött egy két hónapos csapatépítő tréningezés Kopeczky Péterrel, Hágén

Zsuzsával és Guth Anitával. Csináltunk ének- és mozgásgyakorlatokat, sok bizalom-és csapatépítő játékot. A létszám itt már körülbelül megfelelő volt és közben is morzsolódtak le emberek, így végül 15-en indultunk neki az *Örömcskék vétkecskének*.

-

Nekem nagyon tetszett az az előadás, többször is megnéztem, és azt gondoltam, nem semmi teljesítmény, hogy minden szereplő ilyen klasszul elsajátította azt az archaikus, ízes, erdélyi beszédmódot. Nehéz feladat volt?

Úgy kezdődött a próbafolyamat, hogy János elmonda az elképzeléseit, és az elején szöveges próbákat tartottunk. Sokat beszélgettünk, hogy kinek a gyűjtése az adott részlet, milyen élethelyzetben van az illető, aki megszólal, alaposan körüljártunk minden figurát, így sikerült behelyezkednünk az adott szituációba. Aztán valahogy megéreztek az ízt az egésznek, és a „tájszólás” már jött magától. Nagyon jó kis csapat alakult ki, a színházon kívül is sok időt töltöttünk együtt. Az egyetem kezdetén lett egy közeg, amiben otthon éreztük magunkat, ez nagyon fontos, meghatározó élmény volt számomra.

- -

Ez a csapat folytatta aztán a közös munkát?

Néhány embernek ez volt az első és egyben utolsó produkciója, de annak, aki maradt, jött a totál mélyvíz. Kányádi Szilárdal kezdtük el próbálni a *Kőműves Kelemen* mozgásszínházi oratóriumot, kiegészülve a régebbi jeszesekkel. A lányokból alakult egy kórus, de csak hangokat adtunk ki, és ógörög szöveggel megírt dalokat adtunk elő. Erre mozogtak a fiúk. Először külön próbáltunk, a fiúk felvett zenére, mi pedig a folyosón gyakoroltuk –volt, hogy éjfélig– a kitartott hangokat. Kemény próbaidőszak volt, komoly hullámvölgyekkel, volt mikor azt éreztük, ez nem fog menni. Aztán végül valami csoda folytán összeállt a dolog és nagyon jó lett! Utólag is rácsodálkoztunk sokszor, hogy te jó ég, ezt hogy tudtuk megcsinálni! Kellott azért pár előadás, hogy tényleg flottul menjen minden, a fiúknak rettentően kellett koncentrálniuk, mert nagyon ki volt számolva minden mozdulat. Mivel ez egy szöveg nélküli előadás volt, ideális fesztiváldarab. Ősszel mi rendeztünk nemzetközi egyetemi színházi találkozót, évad végén pedig elvittük Vilniusba, nagy sikerünk volt.

- -

Következett aztán a Várnász, egy újabb Mikuli-rendezés.

János küldött nyáron egy e-mailt, meghívást a produkcióba. Mikor elolvastam a szövegkönyvet, el is kezdtem találgatni, melyik lenne az én szerepem. Kettőre is gondoltam, az egyik bejött. Ebben is kihívás volt az éneklés. Itt már nem volt kórus, hanem volt egy kis duettünk Szaszával (Rab Alexandrával). Sokat próbáltunk külön is Kopeczky Péterrel, a zeneszerzővel, sokszor át is írta a dalt, hogy a mi hangfekvésünknek megfelelően. Inkább legyen egyszerű a dallamvezetés, de biztosan el tudjuk énekelni. Kihívás volt az is, hogy itt már konkrét karaktert kellett megformálni. Amennyire belülről meg tudom ítélni, János állókép-szerű jelenetekkel próbált atmoszférát teremteni, és szerintem a lagzi jelent is nagyon szép képet mutatott (legalábbis az előadásról készült fotók erről árulkodnak), ahogy a dobogón a függöny mögött táncoltunk.

- -

Ezzel kapcsolatban érdekesség a társulat kecskeméti „tanulmányi kirándulása”

Igen, felvetettük Jánosnak, hogy jó lenne megnézni a Kecskeméti Katona József színház előadását, ők

is pont abban az évadban tűzték műsorra. Kicsit kritikus szemmel ültünk be, de azt hozzá kell tenni, hogy mivel professzionális társulatról beszélünk, felesleges és nem is érdekünk megítélni az előadást. Így a „kritikus szemmel” kifejezés inkább arra utal, hogy mi sokkal nagyobb háttértudással rendelkezünk a darab mondanivalójáról, mintha laikus nézőként ültünk volna be az előadása. Arról nem is beszélve, hogy teljesen más volt a koncepció, nem is nagyon lehet összehasonlítani a miénkkel. Egészen más volt a rendezői elképzelés és a karakterek felépítése is. Itt az összes szereplő végig a színen volt, ráadásul minden szerep gyakorlatilag meg volt kettőzve, mert minden figurának volt egy „táncos klónja”, a belső én kivetülése. Nekem emiatt kicsit túlsúfolt volt az egész, a mi előadásunk letisztultságával szemben. Az én figyelmem persze leginkább a szerepemet játszó színésznőre koncentrált, és kifejezetten tetszett, ahogy ő játszott! Nagyon hatásos volt, ahogy „kitette” az érzéseket, szép íve volt annak, ahogy az idilli családi képből induló családayától eljutott az örület határán álló, megsebzett nőig, akiben ott van sűrítve a szomorúság, a csalódottság, a gyász.

- -

Közben készült egy másik előadás is, a Fluxus.

Az volt az első munkám Andrással. Ez megint teljesen más munkamódszer és műfaj. Kis csapatokban kezdtünk el dolgozni, kérdéskörökből indultunk ki, mint hogy: mi a művészet, a hétköznapi dolgok művészetnek tekinthetők-e, ha igen, mennyiben és miként, és hogyan lehet a művészeti ágakat összehozni. (Ezzel foglalkozik a DADA-ból kinőtt absztrakt irányzat, a Fluxus). Ebben az előadásban nagyon sok kellékel dolgoztunk. Nekem például az egyik jelenetben tejszínhabot kellett felvernem, amiből aztán a többiek szobrot építettek, és végül felporszívózták azt. Az egyik előadás előtt sehol nem találtuk a keverőgép lapátjait, ezért egy kézi habverőt erősítettünk egy fúrógépre. A túl nagy sebességgel viszont nem számoltam, így keverés közben darabjaira hullott a habverő, aminek következtében fémszalak kerültek a tejszínhabba. Én persze tudtam, hogy ezt majd fel kell porszívózni, és nem lenne jó, ha emiatt műszaki hiba lépne fel, így próbáltam kihalászni a darabokat, mindezt a színen, jelenet közben.

- -

Aztán másfajta izgalmak jöttek, Andrással és a Tékozló fiúval folytatódott a munka.

A reformáció 500. évfordulója kapcsán András úgy gondolta, hogy dolgozzuk föl az egyik legismertebb bibliai történetet. Persze nem úgy, hogy egy az egyben eljátsszuk, hanem megpróbáljuk körüljárni. Úgy kezdődött a munka, hogy összeült a csapat, és elkezdünk olyan fogalmakról beszélgetni, mint a bűn, illetve le kellett írni a saját benyomásunkat a jézusi paraboláról. Ez aztán mind be lett építve a szövegbe, csakúgy, mint a beszélgetésekből kiragadott mondataink. A köznapi nyelvezet mellett ott voltak a 18. századi iskoladrámából vett szövegrészletek, és persze meg is jelenítettük a történetet egy-egy rövid jelenetben. Nem volt könnyű végig a színen lenni, ráadásul ebből az előásból csináltunk egy maratont is. A református gimnáziumból érkezett osztályoknak háromszor egymás után lejátszottuk az előadást, délelőtt. Komoly teljesítmény volt! Ezen túl, ahogy más alkalmakkor is, az előadást vezetett beszélgetés követte.

- -

A következő produkcióban aztán bekerültél a „nagyokhoz”.

Igen, az egy új közeg volt. Zakariás Máté készült megrendezni *A kávéházat*, és nagyon jól esett, amikor felkeresett, hogy rám is gondolt a szereposztásban. S bár addig is sokat tanultam, nehéz volt bekerülni a tapasztaltabb színészek közé úgy, hogy nekem nem volt annyi rutinom. Színészilag komoly kihívás volt számomra, sokat kellett foglalkoznom a karakterrel, hogy hiteles legyek a színpadon. Zaki sokat segített nekem, sokat beszélgettünk, kipróbáltunk dolgokat, hogy mi működne jól, meg a többektől is nagyon sok tanácsot kaptam. Úgy éreztem, hogy befogadtak. Ez egyébként egy monumentális előadás volt abból a szempontból, hogy teljesen bejátszottuk a teret, a két

felvonás között pedig átrendeződik a nézőtér is. Minden ajtót, minden egyes szegletet kihasználtunk. Azt hiszem, itt kicsit hosszabb idő telt el, amire bele tudtam helyezkedni a szerepembe, és igazán tudtam élvezni az előadásokat. Mi ezt is nagyon szerettük játszani. A kávéházi tapasztalatimat aztán jól tudtam hasznosítani a *Sok hűhóban*, amit András rendezett. Ebben egy bohókás naiva karaktert kellett megformálnom. A sok-sok instrukció építő jellegű volt, és sikerült egész jól beleélnem magam a szerepbe. Szerettem a közös jeleneteket a lányokkal (Balog Zita és Hollósi Orsolya), és élveztük, hogy kicsit modernebb az egész, amit az egyszerű díszletek és jelmezek adtak. Abban is volt már némi rutinom, hogy kétfelé kell játszani (nem hagyományos front, hanem pást nézőtérrel dolgoztunk).

- -

Aztán eljött az a pillanat, mikor te lettél a csapatban az „öreg, rutinos”

2018-ban belépett az új generáció, és Zaki vezetésével Cserna-Szabó András novelláskötetét dolgoztuk fel. Azok közül, akikkel én kezdtem, hárman csatlakoztunk a „kicsikhez”. Jó érzés volt, hogy tudom kamatoztatni az addig tanultakat, tapasztaltabbnak éreztem magam. Azt is éreztem, hogy sokat fejlődtem magamhoz képest. Nagyon izgalmas volt kortárs szöveggel dolgozni, és ami a munkamódszert illeti, eleinte külön próbáltuk, csak aztán raktuk össze a jeleneteket. A *Pusziboltban* számomra külön kihívás volt, hogy a következő évadban át kellett vennem egy szerepet. Engem nagyon felspantolt, hogy a jelenetek között sietve kellett átöltöznöm és átlényegülnöm, nem volt idő se gondolkodni, se izgulni. Volt egy plusz adrenalin, amitől sokkal erőteljesebb lettem a színpadon – legalábbis én belülről így éltem meg.

- -

Trianon 100 éves évfordulójára készült a Kezembe temetem forró arcomat c. dokumentumjáték. A címadó mondat Tarca Gizella zágrábi egyetemista tollából származik és a te szádból hangzik el a színpadon. Mesélj erről is egy kicsit!

Ebben a darabban nagy szerepe van a mozgásnak, sok szöveget kell mondani zenére, nagyon kell figyelni, hogy a mozdulatok is pontosan kijöjjenek, szóval az elején sokat számoltunk, és ehhez hozzá jönnek még a jó kis szoknyák, kötények, cipők, bakancsok. Aztán minél többet játszottuk, egyre jobban ráéreztünk a ritmusra, és már nem vitte el a koncentrációt, hanem tudtunk foglalkozni a mélyebb mondanivalóval is. Minden darabban nagyon fontos az egymásra figyelés, de itt kifejezetten szükséges volt, és ez a darab iszonyat kemény összmunka eredménye!

- -

Meg tudnád fogalmazni, hogy melyik darab miért volt fontos neked?

Ahol karaktert kell megformálni, az mindig kihívás. Minden esetben meg kell találni, hol érintkezik a figura személyisége az enyémmel, hogy hol van a közös pont. Ez mindig egy belső, egyéni munka. Nagyon kedves nekem az *Örömöcskék*, egyrészt mert az volt a legelső, másrészt a téma miatt. Szerettem azt az archaizáló, falusi, könnyed, jellegzetes világot. A trianonos előadás pedig történelem szakosként volt nagyon érdekes számomra. Jánosnak sikerült megtalálnia az egyensúlyi pontot, hogy ne történeti felsorolás legyen, hanem inkább személyes jellegű, és tükrözze a korhangulatot. Azt hiszem, ez nagyszerűen sikerült!

- -

Nem csak színészként, asszisztensként is dolgoztál a legutóbbi bemutatóban, Az arab éjszakában, és

elárlhatunk annyit, hogy te vagy a darab titkos, 6. szereplője.

Tárnoki Márk vendégrendezőként érkezett, és mikor megkérdeztem, mi lesz a feladatom, azt mondta: á nem sok, főként az időpont egyeztetése a színészekkel. Jól elhittem. A próbák során viszont kiderült, hogy ezzel a szöveggel roppant nehéz dolgozni, mert nincsenek párbeszéddek és a szereplők nem is érintkeznek egymással. Közben viszont az sem várható el, hogy mindenki kívülről fűjja az egész szöveggönyvet, úgyhogy én leginkább sűgővő avanszálтам ebben a közös munkában. Fontos volt, hogy alájuk mondjam a szöveget, hogy ne zökkenjenek ki a ritmusból. A szereplőkkel együtt éltem végig a próbafolyamatot, és teljesen egyenértékűként fogadtak maguk közé. Én is nagyon magamának érzem ezt a produkciót, hisz szinte együtt lélegeztem hosszú ideig a színészekkel.

- -

Egy ideje a JESZ alkalmazottjaként dolgozol művészeti asszisztensként, így alkalmad nyílt még inkább belefolyni a háttérmunkákba.

Igen, és akkor szembesűltem igazán azzal, hogy mennyi melő van a szűnpadon kívül is... Sok apróság, ami összeadódik. Nagyon izgalmas ebben, hogy beeláthatok más produkciókba is, viszont amikor játszom egy előadásban, és előtte leginkább átszelleműlni szeretnék, nem jelent előnyt, hogy kellékesként az utolsó pillanatban még egy elkeveredett zakóért kell futkosnom...

- -

A JESZ-es tagsággal párhuzamosan más fronton is alakult a szűnházi karriered.

Igen, még egy egyetemi kurzus kapcsán kerültem kapcsolatba a Keret Alkotó Csoporttal, akik szűnházi neveléssel foglalkoznak, különbözű aktuális társadalmi problémákat érintve. Több darabot játszottunk, ahol színészként kamatoztathattam a JESZ-ben tanultakat. Ezen kívül múzeumpedagógia foglalkozásokat is tartottam gyerekeknek, és a nyáron egyik társammal, Lucával egy hetes drámatábort is szerveztűnk 10-12 éveseknek. A poén az egészben, hogy csak lányok jelentkeztek. Ekkor szembesűltem azzal, milyen nehéz dolga van egy pedagógusnak, illetve mindenkinek, aki gyerekekkel vagy bármilyen csoporttal foglalkozik, mert nem könnyű fenntartani a figyelmet. Rengeteg szempontot kell figyelembe venni, például fontos, hogy izgalmas legyen, amit át szeretnél adni, emellett azért vicces is, és mégis tanuljanak belőle valamit. Rettentű sok energiát kell befektetni a munkába, de mikor kapom a pozitív visszajelzéseket, úgy érzem, ez mind megtérűl. És persze kell két nap alvás J

- -

Ezek szerint nagyon is jelen van az életedben egyfajta segítű attitűd is.

A PTE Karrier Irodánál dolgozva sokat foglalkoztam középiskolásokkal, pályaorientációval. Emlékszem, egy nyílt nap alkalmával rengeteget beszélgettem egy lánnyal, sokat meséltem neki arról, hogy miért jó ide járni, meghallgattam én is őt, kérdésekkel próbáltam segíteni, hogy meg tudja fogalmazni, mit szeretne. A következű tanévben aztán találkoztam vele a koliban, és megköszönte a konzultációt. Az ilyen apró visszajelzések miatt érzem azt, hogy van értelme annak, amit csinálok, és hogy mennyire fontos manapság a személyes kapcsolatfelvétel és a jó kommunikáció.

- -

Hogyan összegeznéd az elműlt 6 évet?

Azt mondanám, hogy az egyetem és a színház együtt formált azzá, aki ma vagyok. A színpadi szereplések, referátumok és konferenciák sokat segítettek a gátlások leküzdésében, az előadókészségem fejlesztésében. Közben megért bennem az is, hogy elkezdjem a jogi kart, és most leginkább ebben látom a perspektívát a magam számára. Úgy érzem, hogy a jogi pályán kamatoztatni tudom majd azokat a készségeket, amikkel az elmúlt évek során felvérteztem magam. Az is fontos, hogy úgy érzem, bejártam egy önismereti utat is, amihez a színház egy nagyon jó tréning. 18 éves koromban volt egy képem magamról, ami folyamatosan változott. Például azáltal, hogy a színpadon tőlem különböző karaktereket kellett megformálni, ki kellett lépnem a komfortzónámból. Azt gondolom, az önismeret részben arról szól, hogy milyen minták lépnek működésbe akkor, ha előtted van egy cél, egy kihívás vagy bármilyen szituáció. Kérdés, milyen érzelmi töltet társul ehhez. Lehet, hogy zsigerből megijedsz, de egy idő után már rálátsz ezekre a mintákra és tudatosan tudod alkalmazni a megfelelőt. Ez az önismereti út, a tudatosság fejlesztése. Azt hiszem, ez mindenki életében lejátszódik, de a színház sokat segíthet ebben. De ami a legfontosabb, hogy nagyon szeretek mindenkit! Sok-sok barátságot köszönhetek a JESZ-nek, és ezek a kapcsolatok nagyon fontosak számomra. Megtanultam azt is, milyen csapatban dolgozni, és mennyire fontos az egymásra figyelem. Ami pedig a színjátszást illeti, mindenképp szeretném megtartani hobbinak, hogy továbbra is jelen legyen az életemben, valamilyen formában.

Radnai Éva, 2020. november 26.

Forrás webcím:https://jesz.pte.hu/6_ev_10_szerep_3_munkakor?theme=pte_akadaly_jesz_pte_hu

Hivatkozások

[1] https://jesz.pte.hu/sites/jesz.pte.hu/files/styles/large/public/somogyi.bia_.kezembe_0.jpg?itok=9wh-PVhZ